

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)
15. märts 2005 *

Kohtuasjas C-160/03,

mille esemeks on EÜ artikli 230 alusel 8. aprillil 2003 esitatud tühistamishagi, menetluses:

Hispaania Kuningriik, esindaja: L. Fraguas Gadea, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

keda toetab:

Soome Vabariik, esindaja: T. Pynnä, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

versus

Eurojust, esindaja: *abogado* J. Rivas de Andrés ja *solicitor* D. O’Keeffe,

kostja,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (ettekandja) ja A. Borg Barthet ning kohtunikud R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, E. Juhász, G. Arestis, M. Ilešič ja J. Malenovský,

kohtujurist: M. Poiares Maduro,

kohtusekretär: kohtusekretäri abi H. von Holstein,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. oktoobri 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 16. detsembri 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Hagiavalduses taotleb Hispaania Kuningriik Eurojusti poolt ajutiste töötajate teenistusse võtmiseks avaldatud seitsme konkursiteate (edaspidi „vaidlustatud konkursiteated”) tühistamist seoses sellega, et Eurojust nõudis mõnes muus keeles taotluse esitanud isikutelt dokumentide esitamist inglise keeles, ning seoses igas konkursiteates sisalduvate kandidaatide keeleoskust puudutavate küsimustega.

Õiguslik raamistik

- 2 Euroopa Liidu lepingu VI jaotis sisaldab sätteid politseikoostöö ja õiguslase koostöö kohta kriminaalasjades, nimelt EL artiklid 29–42.
- 3 EL artiklis 31 kirjeldatakse kriminaalasjadega seotud õiguslase koostöö ühismeetmetega taotletavaid eesmärgi.

4 EL artikli 34 lõikes 2 sätestatakse:

„Nõukogu võtab meetmeid ja edendab koostööd, mis aitab kaasa liidu eesmärkide saavutamisele, kasutades selleks asjakohast vormi ja menetlusi, nagu on sätestatud käesolevas jaotises. Selleks võib nõukogu liikmesriigi või komisjoni algatusel ühehäälselt:

[...]

- c) võtta vastu muid käesoleva jaotise eesmärkidega kooskõlas olevaid otsuseid, välja arvatud otsused liikmesriikide õigusaktide ühtlustamiseks. Need otsused on siduvad, kuid neil ei ole vahetut õigusmõju; nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega meetmeid, mis on vajalikud nende otsuste rakendamiseks liidu tasandil;

[...]”.

5 EL artikkel 35 reguleerib Euroopa Kohtu pädevust Euroopa Liidu lepingu VI jaotise sätete osas. Nimetatud artikli lõiked 6 ja 7 on sõnastatud järgmiselt:

„6. Euroopa Kohtu pädevuses on läbi vaadata raamotsuste või otsuste õiguspärasust liikmesriikide või komisjoni hagides, mille aluseks on pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, käesoleva lepingu või selle rakendusnormi rikkumine või

võimu kuritarvitamine. Käesolevas lõikes sätestatud menetlus tuleb algatada kahe kuu jooksul alates meetme avaldamisest.

7. Euroopa Kohtu pädevuses on lahendada artikli 34 lõike 2 alusel vastuvõetud õigusaktide tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused liikmesriikide vahel, kui nõukogu ei saa lahendada sellist vaidlust kuue kuu jooksul pärast seda, kui üks liige on suunanud selle nõukogusse. Kohtu pädevuses on ka lahendada artikli 34 lõike 2 punkti d alusel kehtestatud konventsioonide tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused liikmesriikide ja komisjoni vahel.”

6 EL lepingu artikli 41 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 189, 190, 195, 196–199, 203 ja 204, artikli 205 lõiget 3, artikleid 206–209, 213–219, 255 ja 290 kohaldatakse käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätete puhul.”

7 EL artikkel 46, mis kuulub Euroopa Liidu lepingu lõppsätete hulka, on sõnastatud järgmiselt:

„Euroopa Ühenduse asutamislepingu, Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad

Euroopa Ühenduste Kohtu volitusi ja nende volituste kasutamist, kohaldatakse ainult järgmiste käesoleva lepingu sätete suhtes:

[...]

b) VI jaotise sätted artiklis 35 sätestatud tingimuste alusel;

[...]”.

8 EÜ artikli 12 esimene lõik on sätestatud järgmiselt:

„Ilma et see piiraks käesolevas lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, on lepingus käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.”

9 EÜ artikli 230 esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Euroopa Kohus kontrollib Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud õigusaktide, nõukogu, komisjoni ja Euroopa Keskpanga õigusaktide seaduslikkust, välja arvatud soovitused ja arvamused, ning nende Euroopa Parlamendi õigusaktide seaduslikkust, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele.”

- 10 EÜ artikkel 236 sätestab, et Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad ühenduse ning tema teenistujate vahelised vaidlused neis piirides ja neil tingimustel, mis on kindlaks määratud personalieeskirjades või teenistustingimustes.
- 11 Nõukogu 15. aprilli 1958. aasta määruse nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 1958, 17, lk 385; ELT eriväljaanne 01/01, lk 3), mida on muudetud aktiga Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 1994, C 241, lk 21 ja EÜT 1995, L 1, lk 1), artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:
- „Ühenduse ametlikud keeled ning selle institutsioonide töökeeled on saksa, inglise, taani, hispaania, soome, prantsuse, kreeka, itaalia, hollandi, portugali ja rootsi keel”.
- 12 Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsuse 2002/187/JAI, millega moodustatakse Eurojust, et tugevdada võitlust raskete kuritegude vastu (EÜT L 63, lk 1; edaspidi „otsus”), aluseks on Euroopa Liidu leping, eriti EÜ artikkel 31 ja EÜ artikli 34 lõike 2 punkt c. Otsuse artiklis 1 sätestatakse, et Eurojust on liidu juriidilisest isikust asutus.
- 13 Nimetatud otsuse artikli 2 kohaselt kuulub Eurojusti igast liikmesriigist üks liige, kes on nimetatud vastavalt selle riigi õigussüsteemile ja kes on kas prokurör, kohtunik või võrdväärse pädevusega politseiametnik.

14 Vastavalt selle otsuse artiklile 3 on Eurojusti eesmärgid ergutada ja parandada liikmesriikide pädevate asutuste vahelist koordineerimist nendes liikmesriikides läbiviidava uurimise ja kohtu alla andmise osas, arendada koostööd liikmesriikide pädevate asutuste vahel, eelkõige selleks, et hõlbustada rahvusvaheliste vastastikuste õigusabitaotluste ning väljaandmistaotluste täitmist, samuti toetada muul viisil liikmesriikide pädevaid asutusi uurimise ja kohtu alla andmise korraldamisega. Vastavalt ettenähtud korrale võib Eurojust abistada ka uurimisel ja kohtu alla andmisel, mis puudutavad ainult liikmesriiki ja mitteliikmesriiki või ainult liikmesriiki ja ühendust.

15 Otsuse artiklis 30 pealkirjaga „Personal” on sätestatud:

„1. Eurojusti personali, eelkõige nende töölevõtmise ja staatuse kohta kehtivad määrused ja eeskirjad, mida kohaldatakse Euroopa ühenduste ametnike ja teiste teenistujate suhtes.

2. Eurojusti personal koosneb töötajatest, kes on tööle võetud vastavalt lõikes 1 osutatud määrustele ja eeskirjadele, võttes arvesse määruses (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68 [...] sätestatud Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade artiklis 27 osutatud kriteeriume, sealhulgas nende geograafilist jaotust. [...]

3. Töötajad täidavad oma ülesandeid kolleegiumi alluvuses, pidades meeles Eurojusti eesmärgi ja mandaati [...]”.

16 Sama otsuse artikkel 31 pealkirjaga „Suulise ja kirjaliku tõlke toetus” on sätestatud:

„1. Eurojusti menetluste puhul kohaldatakse liidu ametlikku korda, mis puudutab keelte kasutamist [hispaaniakeelses versioonis: „El régimen lingüístico de las instituciones de la Comunidad Europea será aplicable a Eurojust”].

2. Artikli 32 lõike 1 teises lõigus osutatud nõukogule esitatav aastaaruanne koostatakse liidu institutsioonide ametlikes keeltes.”

17 Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimuste (edaspidi „teenistustingimused”) artiklid 12–15 käsitlevad nende töölevõtmise tingimusi. Artiklis 12 on sätestatud:

„1. Ajutiste töötajate töölevõtmisel lähtutakse eesmärgist saada institutsiooni teenistusse võimalikult võimekad, tõhusad ja sõltumatud Euroopa ühenduste liikmesriikide kodanikud, kes valitakse võimalikult laialt geograafiliselt alalt.

[...]

2. Ajutise töötaja võib tööle võtta ainult tingimusel, et:

[...]

e) ta esitab tõendi ühe Euroopa ühenduste keele põhjaliku tundmise ja teise Euroopa ühenduste keele rahuldava tundmise kohta oma kohustuste täitmiseks vajalikul tasemel.”

18 Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad”) artiklis 91, mida kohaldatakse ajutistele teenistujatele teenistustingimuste artikli 73 alusel, mis omakorda viitab personalieeskirjade VII jaotisele edasikaebuste kohta, sätestatakse Euroopa Kohtule ametnike esitatud kaebuste vastuvõetavuse tingimused. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võivad avalikul konkursil osalevad kandidaadid, kas ühenduste töötajad või muud töötajad, kaevata Euroopa Kohtusse seoses konkursi läbiviimise menetluse võimaliku rikkumisega (vt selle kohta 31. märtsi 1965. aasta otsus kohtuasjas 23/64: Vandevyvere v. parlament, EKL 1965, lk 205, 214).

19 13. veebruaril 2003 avaldati Euroopa Liidu Teatajas vaidlustatud konkursiteated. Konkursiteadete kohaselt nõuti keeleoskust järgmistel tasemetel:

— andmekaitseametniku ametikohale kandideerimiseks (ELT C 34 A, lk 1) „väga hea inglise ja prantsuse keele oskus; kasuks tuleb võime töötada teistes Euroopa ühenduste keeltes”;

— raamatupidaja ametikohale kandideerimiseks (ELT C 34 A, lk 4) „ühe Euroopa ühenduste ametliku keele väga hea oskus ja mõne teise ühenduste keele rahuldav oskus, sealhulgas inglise keele hea oskus”;

- Euroopa kohtute võrgu informaatika ja infotehnoloogia spetsialisti (veebihaldaja) ametikohale kandideerimiseks (ELT C 34 A, lk 6) „vajalik on hea inglise keele oskus, eelkõige tuleb kasuks võime suhelda vähemalt kahes teises Euroopa ühenduste ametlikus keeles, sealhulgas prantsuse keeles”;

- õigusnõuniku ametikohale kandideerimiseks (ELT C 34 A, lk 11) „inglise ja prantsuse keele väga hea oskus; kasuks tuleb võime töötada teistes Euroopa ühenduste keeltes”;

- raamatukoguhoidja/arhivaari ametikohale kandideerimiseks (ELT C 34 A, lk 13) erinõuded puuduvad;

- pressiesindaja ametikohale kandideerimiseks (ELT C 34 A, lk 16) „vähemalt inglise ja prantsuse keeles suhtlemise oskus, kasuks tuleb Euroopa ühenduste teiste ametlike keelte oskus”;

- üldadministratsiooni sekretäri ametikohale kandideerimiseks (ELT C 34 A, lk 18) „kasuks tuleb inglise ja prantsuse keele väga hea oskus ning ühenduste teiste ametlike keelte rahuldav oskus”.

- 20 Nimetatud konkursiteadetes öeldakse, et kandidaat peab kandideerimisavalduse täitma oma emakeeles ja inglise keeles. Peale selle peab avaldusele olema lisatud inglise keeles koostatud motivatsioonikiri ja elulookirjeldus.

Hagi õiguslikud alused

- 21 Hispaania Kuningriik esitab oma hagi toetuseks kolm õiguslikku alust.
- 22 Esimene õiguslik alus tuleneb teenistustingimuste artikli 12 lõike 2 punkt e rikkumisest, mille kohaselt võib kandidaadilt nõuda vaid ühe keele, milleks on tavaliselt nende emakeel, põhjalikku tundmist ja kandidaadi poolt valitud teise keele rahuldavat tundmist.
- 23 Teine õiguslik alus tuleneb otsuse artiklis 31 ette nähtud Eurojustis kasutatavate keelte nõuete rikkumisest. Keelte kasutamine on sätestatud määruse nr 1 artiklis 1, kus määratletakse ametlikud keeled ning institutsioonide töökeeled. Kuna ükski nimetatud otsuse säte ei määratle Eurojusti töökeelena inglise ja prantsuse keelt, võivad Eurojusti liikmed ja selle asutuse sekretariaadi töötajad kasutada kõiki liidu ametlikke keeli. Järelikult rikutakse konkursiteates Eurojusti keelte kasutamise eeskirju.

- 24 Kolmas õiguslik alus tuleneb EÜ artiklis 12 kehtestatud mittediskrimineerimise põhimõtte ning põhjendamiskohustuse rikkumisest. Hispaania Kuningriik väidab selle kohta, et kandidaatidele esitatav nõue koostada teatud dokumendid inglise keeles ning konkursiteadetes sisalduvad tingimused inglise ja prantsuse keele oskamise kohta kujutavad endast ilmset kodakondsuse alusel diskrimineerimist põhjusel, et sellega eelistatakse kandidaate, kelle emakeel on inglise või prantsuse keel. Nende kahe keele soodsam kohtlemine ei ole õigustatud ega põhjendatud, mistõttu on antud juhul tegemist EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustuse rikkumisega.

Hagi vastuvõetavus

Poolte argumendid

- 25 Enne põhiargumentide esitamist tuleks uurida Eurojusti osutatud erandit vastuvõetamatuse kohta.
- 26 Eurojust väidab, et hagi on vastuvõetamatu, kuna selle esitamiseks ei esine ühtegi õiguslikku põhjendust.
- 27 Esiteks ei saa hagi aluseks olla EÜ artikkel 230, kuna Euroopa Kohus ei saa kontrollida Eurojusti kui liidu asutusena loodud juriidilise isiku vastuvõetud õigusaktide seaduslikkust.

- 28 Teiseks ei saa hagi aluseks olla EL artikkel 35, kuna vaidlustatud meetmed ei ole nimetatud sättes ette nähtud raamotsus ega otsus.
- 29 Kolmandaks ei saa olla hagi aluseks personalieeskirjade artikkel 91, sest vaatamata sellele, et osutatud säte võimaldab kandidaadil esitada hagi konkursiteate vastu, ei saa liikmesriik algatada menetlust meetmete vastu, mille suhtes eeldatakse, et need on vaidlustatavad isikute poolt, kellele need personalieeskirjad kohalduvad.
- 30 Neljandaks ei saa hagi aluseks olla otsus, kuna sellega ei anta Euroopa Kohtule pädevust teha otsust Eurojusti vastuvõetud meetmete kohta.
- 31 Lõpetuseks ei saa hagi aluseks olla EL artikli 35 lõige 7, kuna selles ei käsitleta nimetatud sättes ette nähtud menetluse kohaselt esitatud kaebust, mis puudutab otsuse artikli 31 lõike 1 tõlgendamist.
- 32 Hispaania Kuningriik rõhutab, et Euroopa Ühendus on õigusriigi põhimõttel rajanev ühendus, mille tegevus allub kohtulikule kontrollile (25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-50/00 P: *Unión de Pequeños Agricultores v. nõukogu*, EKL 2002, lk I-6677, punkt 38) ja väidab, et ühtegi juriidilisest isikust asutuse õigusakti, mis on osa ühenduse õigusest, ei saa kohtuliku kontrolli alt välja jätta.

- 33 Ta möönab, et Euroopa Kohtu pädevus on EL artiklite 35 ja 46 alusel kolmanda samba valdkonnas piiratud. Siiski ei saa vaidlustatud konkursiteateid pidada nimetatud valdkonnas vastuvõetud meetmeteks ning samuti ei saa osutatud tingimused olla nende meetmete üle Euroopa Kohtu teostatava kontrolli aluseks.
- 34 Hispaania Kuningriik jätab siiski Euroopa Kohtu hinnata, milline on kõige asjakohasem õiguslik alus tema esitatud hagile, kuid taotleb samas, et kui ta ise valib juhuslikult vale aluse, siis ei oleks selle tulemuseks vastuvõetamatuks tunnistamine või käesoleva kohtuasja sisu kohta otsuse tegemata jätmine.

Euroopa Kohtu hinnang

- 35 Kõigepealt tuleb tähelepanu juhtida sellele, et mitte ühenduse kohus ei peaks valima asjakohasemat õiguslikku alust vaid see on hageja, kes valib hagi õigusliku aluse (vt selle kohta 8. oktoobri 1974. aasta otsus kohtuasjas 175/73: Union syndicale jt v. nõukogu, EKL 1974, lk 917, ning Esimese Astme Kohtu 8. juuni 1998. aasta määrus kohtuasjas T-148/97: Keeling v. Siseturu Ühtlustamise Amet, EKL 1998, lk II-2217). Hagi asjaoludest tuleneb, et hageja on valinud hagi õigusliku alusena EÜ artikli 230. Seega tuleb kõnealuse hagi vastuvõetavust uurida just selle sätte kohaselt.
- 36 Nii on sätestatud ka EÜ artiklis 230, mille kohaselt „Euroopa Kohus kontrollib Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud õigusaktide, nõukogu, komisjoni ja EKP õigusaktide seaduslikkust, välja arvatud soovitusel ja arvamused, ning nende Euroopa Parlamendi õigusaktide seaduslikkust, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele”.

- 37 Tuleb nentida, et käesoleva hagiga vaidlustatud meetmed ei kuulu õigusaktide hulka, mille seaduslikkuse kontrollimine on Euroopa Kohtu pädevuses ülalnimetatud artikli tingimuste alusel.
- 38 Lisaks sellele ei ole EL artiklis 41 ette nähtud, et EÜ artiklit 230 saab kohaldada Euroopa Liidu lepingu VI jaotises sisalduvatele sätetele politseikoostöö ja õigusalse koostöö kohta kriminaalasjades, vaid Euroopa Kohtu pädevus selles valdkonnas on sätestatud EL artiklis 35, millele omakorda viitab EL artikli 46 punkt b.
- 39 Igal juhul on Hispaania Kuningriik vaidlustanud selle, et asjaomaseid konkursitea-teid käsitletak Euroopa Liidu lepingu VI jaotise raames võetud meetmetena.
- 40 Sellest tuleneb, et EÜ artikli 230 alusel esitatud hagi ei saa pidada vastuvõetavaks.
- 41 Kui Hispaania Kuningriigi arvamuse kohaselt tähendab õigus tõhusale kohtulikule kaitsele õigusriigi põhimõtetel rajanevas ühenduses seda, et ühenduse õiguse alusel asutatud juriidilistest isikutest asutuste kõik otsused on kohtulikult kontrollitavad, siis tuleb märkida, et käesolevas asjas vaidlustatud meetmeid ei saa kohtuliku kontrolli alt välja jätta.

- 42 Nii nagu tuleneb otsuse artiklist 30, kehtivad Eurojusti personali kohta määrused ja eeskirjad, mida kohaldatakse Euroopa ühenduste ametnike ja teiste teenistujate suhtes. Sellest tulenevalt ja väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on põhilistel asjast huvitatud isikutel, nimelt vaidlustatud konkursiteadetes nimetatud eri ametikohtadele kandideerivatel isikutel, võimalus pöörduda ühenduse kohtusse personalieeskirjade artikli 91 alusel (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Vandevyvere v. parlament*, lk 214).
- 43 Kui on tegemist sellise hagiga, siis võivad liikmesriigid Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 alusel kohtuasjas menetlusse astuda ja vajadusel nimetatud põhikirja artikli 56 teise ja kolmanda lõigu kohaselt esimese astme otsuse edasi kaevata.
- 44 Eeltoodud asjaoludest järeldub, et hagi on vastuvõetamatu.

Kohtukulud

- 45 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Eurojust on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Hispaania Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Hispaania Kuningriigilt. Soome Vabariik kannab menetlusse astujana kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu kohaselt oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtuvalt Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Hagi on vastuvõetamatu.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.**
- 3. Soome Vabariik kannab ise oma kohtukulud.**

Allkirjad